

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15.02.1993, sp. zn. 15 Ca 37/93, ECLI:CZ:KSUL:1993:15.CA.37.1993.1

Číslo: 41/1994

Právní věta: Vzdání se přidělu zemědělských nemovitostí, jež bylo učiněno písemně a jež bylo státem také písemně přijato, lze považovat za smlouvu o darování nemovitostí státu, k němuž mohlo dojít v tísni ve smyslu ustanovení § 6 odst.1 písm.h) zákona č.229/1991 Sb. ze strany toho, kdo se takto uvedeného přidělu vzdal.

Soud: Krajský soud v Ústí nad Labem

Datum rozhodnutí: 15.02.1993

Spisová značka: 15 Ca 37/93

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Smlouva darovací

Předpisy: 229/1991 Sb. § 6 odst. 1 písm. h 40/1964 Sb. § 628 odst. 1
§ 628 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 41

Vzdání se přidělu zemědělských nemovitostí, jež bylo učiněno písemně a jež bylo státem také písemně přijato, lze považovat za smlouvu o darování nemovitostí státu, k němuž mohlo dojít v tísni ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písm. h) zákona č. 229/1991 Sb. ze strany toho, kdo se takto uvedeného přidělu vzdal.

(Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem z 15. 2. 1993, [15 Ca 37/93](#))

Rozhodnutím z 23.11.1992, vydaným podle ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb. (ve znění zákona č. 93/1992 Sb.), neschválil pozemkový úřad v L. dohodu o vydání nemovitostí, uzavřenou 12. 10. 1992 podle ustanovení § 9 odst. 1, věta druhá, citovaného zákona mezi navrhovatelem F. M. na straně jedné a držitelem nemovitostí - Státním statkem P. na straně druhé. Rozhodl tak s odůvodněním, že se navrhovatel dobrovolně vzdal přidělu zemědělského majetku, takže nebyl prokázán některý z důvodů k vydání věci uvedených v ustanovení § 6 zákona č. 229/1991 Sb. a navrhovatel tedy není oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 4 zákona č. 229/1991 Sb.

V opravném prostředku, jímž se navrhovatel domáhal zrušení uvedeného rozhodnutí, nesouhlasil se

závěrem, k němuž dospěl správní orgán. V odůvodnění opravného prostředku upozorňoval na to, že od výstupu z bývalého jednotného zemědělského družstva v roce 1954 byl vystaven neustálému nátlaku, kterému podlehl v roce 1956, kdy podepsal prohlášení o vzdání se přídělu. V opravném prostředku podrobně vylíčený postup proti jeho osobě považoval za porušení obecně uznávaných práv a podle jeho přesvědčení je tak dán důvod k vydání nemovitostí uvedený v ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. pod písm. p) i pod písm. r).

Krajský soud v Ústí nad Labem svým rozsudkem rozhodl, že ani soud neschvaluje dohodu uzavřenou dne 12. 10. 1992 mezi navrhovatelem a Státním statkem P., a věc vrátil pozemkovému úřadu v L. k novému rozhodnutí ve věci (ve smyslu ustanovení 9 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb.). Právo na náhradu nákladů řízení před soudem přiznáno nebylo.

Z odůvodnění:

Skutková zjištění obsažená ve spise správního orgánu i v soudním spise neumožňují ani krajskému soudu schválení dohody o vydání nemovitostí z 12. 10. 1992, uzavřené v této projednávané věci.

Listinné doklady založené ve spise správního orgánu umožňují pouze závěr o tom, že navrhovatel byl původním vlastníkem požadovaných nemovitostí a že 24. 8. 1956 bylo v pozemkové knize vloženo k těmto nemovitostem vlastnické právo pro bývalý československý stát. Ze spisu správního orgánu lze dále zjistit, že navrhovatel v souladu se zněním ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. uplatnil návrh na vydání těchto nemovitostí, jichž se týkala dohoda uzavřená dne 12. 10. 1992 mezi F. M. a Státním statkem P.

Oporu ve skutkovém zjištění však nemá závěr, že se navrhovatel dobrovolně vzdal těchto nemovitostí, neboť správní orgán neprovedl žádné dokazování, které by tento závěr odůvodnilo.

Navrhovatel v opravném prostředku proti rozhodnutí pozemkového úřadu tvrdí, že byl od výstupu z bývalého jednotného zemědělského družstva vystaven neustálému nátlaku, aby se nemovitostí vzdal ve prospěch bývalého československého státu a pouze v důsledku tohoto nátlaku tak učinil. Jestliže o tomto tvrzení nabízeli provedení důkazů, potom tuto okolnost nelze ponechat bez povšimnutí a neověřit si ji provedením vhodných důkazů před posouzením toho, zda prohlášení o vzdání se přídělu trpělo vadou projevu vůle.

Především bylo nezbytné zjistit obsah prohlášení navrhovatele z 15. 8. 1956, Cd 646/56, jímž bylo vloženo vlastnické právo k nemovitostem pro bývalý čs. stát. Lze mít za to, že šlo o tzv. vzdání se přídělu ve prospěch bývalého čs. státu.

V období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 řada vlastníků zemědělského majetku přišla o svůj majetek, získaný přídělem právě tzv. „vzdáním se přídělu“. Tento způsob pozbytí majetku není výslovně uveden mezi právními skutečnostmi, uvedenými v ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. Řada přídělců se však majetku nevzdala dobrovolně. V každém takovém případě je proto nutno posoudit, zda k tomuto vzdání se přídělu došlo dobrovolně, tj. bez vady projevu vůle, zejména zda se tak nestalo ze strany vlastníka tohoto majetku v tísní. Jestliže totiž k převodu takového zemědělského majetku na stát došlo na podkladě „vzdání se přídělu“, t. j. jestliže na toto vzdání se přídělu jako na písemnou nabídku daru státu reagoval stát rovněž písemně a tedy tuto nabídku daru přijal (akceptoval), došlo k uzavření darovací smlouvy. Důležité je tu pak zjištění, zda darovací smlouva netrpí vadou projevu vůle, tj. zda byla či nebyla uzavřena navrhovatelem v tísní.

Občanský zákoník, zákon č. 40/1964 Sb. (ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 47/1992 Sb. a ve znění zákona č. 264/1992 Sb.), ani zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnictví k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění vyhlášeném pod č. 195/1993 Sb., nedefinuje pojem „tíseň“.

Za stav tísně lze považovat takový hospodářský, sociální nebo sociálně politický stav, který doléhá na jednajícího takovým způsobem a s takovou závažností, že učiní právní úkon, který by jinak neučinil. Není sporu o tom, že v období od 25. 2.1948 do 1.1.1990 byli vlastníci zemědělského majetku takovému nátlaku vystaveni. Při posuzování právního důvodu uvedeného pod písm. h) i pod písm. k) ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. je nutno vždy přihlídnout i k tomuto tehdejšímu společenskému postavení vlastníků zemědělského majetku i ke společenským a politickým podmínkám uvedeného období.

Ovšem v každém jednotlivém případě je třeba posuzovat, zda při tzv. vzdání se přídělu šlo nebo nešlo o jednání ve stavu tísně. Proto i v projednávané věci nelze ponechat bez povšimnutí taková tvrzení uváděná navrhovatelem v opravném prostředku, zejména jestliže k jejich ověření byly nabídnuty konkrétní důkazy.

K ověření toho, zda při tzv. vzdání s přídělu došlo k jednání v tísně či nikoli, nelze se obejít bez provedení důkazů navržených navrhovatelem, tj. bez výslechu svědků.

Jestliže v dalším řízení bude prokázána existence této právní skutečnosti a navrhovatele bude možné považovat za oprávněnou osobu podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., je nutné se dále vypořádat s další otázkou, tj. s otázkou možného souběhu nároků více oprávněných osob podle ustanovení § 12 zákona č. 229/1991 Sb.

Ve vložce č. 298 pozemkové knihy pro katastrální území P. byli uvedeni jako poslední vlastníci nemovitostí požadovaných navrhovatelem V. V. a M. V. Ve vyjádření z 22.1.1993 pozemkový úřad uvedl, že V. V. a M. V. bylo vlastnické právo odňato a vyslovil názor, že tu jde o souběh nároků více oprávněných osob podle ustanovení § 12 zákona č. 229/1991 Sb. Z obsahu správního spisu uvedeného orgánu však nelze dovést, zda jde o takový souběh.

Pokud by bylo po vhodném doplnění řízení zjištěno, že V. V. a M. V. rovněž pozbyli vlastnictví k nemovitostem z některého z právních důvodů uvedených v ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., šlo by o souběh nároků podle ustanovení § 12 téhož zákona. Pokud se tak stalo v důsledku jednostranného aktu státu, v takovém případě citované zákonné ustanovení preferuje toho oprávněného, který pozbyl vlastnictví jednostranným aktem státu. Protože přechod vlastnictví na stát darovací smlouvou není jednostranným aktem, náleželo by právo na vydání nemovitostí V. V. a M. V., a to bez ohledu na to, že navrhovatel pozbyl vlastnictví k nemovitostem dříve, pokud by se ovšem jmenovaní s navrhovatelem jinak nedohodli. Navrhovateli by v takovém případě náleželo právo na náhradu v rozsahu a ve formě stanovené v § 12 a § 11 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb.

Jestliže by však bylo naopak zjištěno, že V. V. a M. V. pozbyli vlastnictví k pozemkům sice z některého z důvodů uvedených v ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., nikoli však jednostranným aktem státu, potom právo na vydání nemovitostí by náleželo navrhovateli, který pozbyl vlastnictví dříve a V. V. a M. V. by náleželo právo na náhradu rovněž v rozsahu a ve formě podle ustanovení § 12. a § 11 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., pokud se jinak nedohodli s navrhovatelem.

Ze shora uvedeného je zřejmé, že posouzení důvodnosti navrhovatelem uplatněného nároku na požadované nemovitosti si vyžádá provedení celé řady důkazů. Proto ani soud nemohl schválit dohodu o vydání nemovitostí, uzavřenou mezi navrhovatelem F. M. a Státním statkem P. 12. 10. 1992.

V takovém případě zákon č. 229/1991 Sb. v ustanovení 9 odst. 3, věta druhá, ukládá soudu, aby věc vrátil správnímu orgánu k rozhodnutí o věci. Bylo proto soudem bez jednání rozhodnuto tak, že ani on dohodu neschválil a věc byla vrácena správnímu orgánu k rozhodnutí ve věci (§ 9 odst. 3, věta

druhá, zákona č. 229/1991 Sb. ve znění zákona č. 93/1992 Sb., § 250 l odst. 2, 250f. o. s. ř.).

V dalším průběhu řízení nebude tedy správní orgán již rozhodovat o schvalování dohody, tj. rozhodovat podle ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., nýbrž rozhodne ve věci podle ustanovení § 9 odst. 4 téhož zákona, když v tomto dalším řízení je vázán právním názorem soudu (§ 250r o. s. ř.).

Výrok o náhradě nákladů řízení má odůvodnění v ustanovení § 250k odst. 1, § 250 l odst. 2 o. s. ř. Navrhovatel neměl v soudním řízení úspěch a nenáleží mu vůči odpůrci právo na náhradu nákladů řízení.